

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Oľgy Trnkovej a JUDr. Milana Deáka v právnej veci navrhovateľa **I.**, bývajúceho v B. č. X., proti odporcom **1/ A.**, bývajúcej v K., **2/ M.**, bývajúcej v D., **3/ H.**, bývajúcej v K., **4/ Obci K.**, so sídlom K., zastúpených JUDr. J., advokátom, so sídlom v K., **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 C 456/2002, na dovolanie odporcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 7. septembra 2006 sp. zn. 3 Co 145/2006 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 7. septembra 2006 sp. zn. 3 Co 145/2006 vo výroku, ktorým určil, že parcely KN 216- orná pôda vo výmere 18 674 m², KN 217 – orná pôda vo výmere 7 871 m², KN 352 – orná pôda vo výmere 2 552 m², KN 363 – orná pôda vo výmere 16 236 m², KN 364 – orná pôda vo výmere 16 232 m² a KN 651/20 – lesné pozemky vo výmere 790 525 m², zapísané na LV č. X., katastrálne územie K. pod B2 v podiele ½ patria do dedičstva po nebohom M., narodenom 12. 12. 1921, zomrelom 12. 9. 1197 a vo výroku o náhrade trov konania voči odporcovi 4/ **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

V ostatnej časti dovolanie odporcu 4/ odmieta.

Dovolanie odporcov 1, 2, 3 odmieta.

Navrhovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva vo vzťahu k odporcom 1, 2, 3.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Svidník rozsudkom z 18. marca 2004 č. k. 4C 456/2002-92 určil, že navrhovateľ I. je vlastníkom parcel KN 216 – orná pôda vo výmere 48 674 m², KN 217 – orná pôda vo výmere 7 871 m², KN 352-orná pôda vo výmere 2 552 m², KN 363- orná pôda vo výmere 16 236 m², KN 364-orná pôda vo výmere 16 232 m², a KN 651/2- lesné pozemky vo výmere 790 525 m², zapísaných na liste vlastníctva č. X., katastrálne územie K. pod B2 v podiele ½. V prevyšujúcej časti, v ktorej sa navrhovateľ domáhal určenia neplatnosti zápisu vykonaného v katastri nehnuteľností Prešov, Správy katastra Svidník na základe Notárskej zápisnici N X., NZ X. a darovacej zmluvy z 25. 11. 1996 uzavretej medzi odporcami, návrh zamietol. Odporcom uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne náhradu trov konania 206 200 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že odporkyňa (právna predchodkyňa odporcov 1 až 3) predmetné nehnuteľnosti nemohla dostať darom od pôvodného pozemknížného vlastníka M. (zoznam židovských vlastníkov okresu Vyšný Svidník), a že ich vlastníkom bol D. (rozhodnutie Povereníctva pôdohospodárstva v Bratislave z 13. 1. 1950, výňatok z kroniky podniku Východoslovenských štátnych lesov Košice), ktorého jediným dedičom bol M. a ktorý všetok svoj majetok v závete z 13. 2. 1996 odkázal navrhovateľovi. Preto návrhu v časti určenia vlastníctva v súlade s § 134 Občianskeho zákonníka vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Prešove uznesením z 21. decembra 2004 sp. zn. 3 Co 121/2004 pripustil späťvzatie návrhu na určenie vlastníctva, zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie vo vzťahu navrhovateľa a Obce K. zastavil; súčasne pripustil zmenu návrhu na určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po M.. Zrušil výrok o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie odporcov toto uznesenie krajského súdu rozsudkom z 28. februára 2006 sp. zn. 2 Cdo 213/2005 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie. Považoval za zmätočný postup odvolacieho súdu v súvislosti s procesnými návrhmi navrhovateľa vznesenými v odvolacom konaní, keď na jednej strane rozhodol o celom pôvodnom predmete konania jeho zastavením a na druhej strane zostala v štádiu odvolacieho konania pripustená zmena návrhu, t. j. vec zo zmeneným predmetom konania, ale v jej merite na úrovni odvolacieho konania odvolací súd nerozhodol. Týmto vytvoril nezákonný stav, v dôsledku ktorého odporcovia stratili možnosť reálne a efektívne realizovať svoje procesné práva, ktorým postupom im odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.)

Krajský súd v Prešove v poradí druhým rozhodnutím zo 7. septembra 2006 sp. zn. 3 Co 145/2006 zamietol návrh na ustanovenie zástupcu JUDr. J. pre odporcov 1,2,3 z dôvodu, že mu už udelili plnomocenstvo na zastupovanie v konaní, pripustil zmenu návrhu navrhovateľa na určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom M., v dôsledku ktorej skutočnosti zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti t. j. okrem výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý; odmietol odvolanie odporcov 1, 2, 3 proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa z 18. 3. 2004, ktorým bol návrh zamietnutý, pretože boli v tejto časti úspešní a neboli oprávnenými osobami na podanie odvolania. Súčasne určil, že parcely KN 216 – orná pôda vo výmere 18 674 m², KN217 – orná pôda vo výmere 7 871 m², KN 352- orná pôda vo výmere 2 552 m², KN 363- orná pôda vo výmere 16 236 m², KN 369- orná pôda vo výmere 16 232 m², a KN 651/2 lesné pozemky vo výmere 790 525 m², zapísané na LV č. X., katastrálne územie K. po B2 v podiele ½ patria do dedičstva po nebohom M.. Stotožnil sa so skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, podľa ktorého právna predchodkyňa odporcov nemohla nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti od pôvodného pozemnoknižného vlastníka M., pretože ich vlastníkom bol D., ktorého jediný dedič M. ich v závete z 13. 2. 1996 odkázal navrhovateľovi. Návrh voči odporcom 1, 2, 3 zamietol s odôvodnením, že nie sú zapísaní na liste vlastníctva a sú nesprávne žalovaní. Účastníkom náhradu trov celého konania nepriznal (§ 150 O. s. p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie odporcovia. Žiadali rozsudky súdov nižších stupňov zrušiť, konanie vo veci zastaviť a priznať im náhradu trov konania. Mali za to, že navrhovateľ v priebehu konania nepreukázal vecnú aktívnu legitimáciu, ani naliehavý právny záujem na žiadanom určení. Namietali, že pripustenie zmeny návrhu bolo v rozpore s § 95 O. s. p. a § 205 ods. 3 O. s. p. Poukázali na to, že súdy neskúmali, či plnomocenstvo JUDr. J. bolo udelené aj na konanie o zmenenom návrhu a že

odvolací súd sa nezaoberal ich tvrdeniami v odvolaní, dôkazmi nimi predloženými, preukazujúcimi vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam a spochybňujúcimi tvrdenia navrhovateľa. Za nesprávne považovali vyhodnotenie dôkazov, na základe ktorých súdy dospeli k záveru o dôvodnosti návrhu v rozpore s uvedenými skutočnosťami a predpismi. Mali za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Odporcovia 1, 2, 3 trvali na svojom procesnom postavení v konaní, lebo v ňom môžu účinne brániť česť, povesť a dobré meno svojej matky (H.).

Navrhovateľ vo vyjadrení uviedol, že dovolanie odporcov je nedôvodná obštrukcia, predlžujúca konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Rozsudok odvolacieho súdu obsahuje viacero výrokov. Prípustnosť dovolania napadajúceho tieto výroky je potrebné skúmať osobitne vo vzťahu ku každému z nich.

Výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom M., je svojou povahou zmeňujúci rozsudok. (§ X. ods. 1 O. s. p.). V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa ide o iné, rozdielne rozhodnutie vo veci samej.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom v zákone uvedenou procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O. s. p. (t. j. nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka , riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka , prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný , odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným), ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

So zreteľom na to, že existenciu procesnej vady v zmysle § 237 O. s. p. odporca 4/ vo vzťahu k tomuto výroku nenamietal a nezistil ju ani dovolací súd , skúmal, či nedošlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p. t. j. či konanie nie je postihnuté inou vadou , ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dospel k záveru, že v konaní k tzv. inej vade došlo. Skutkové závery odvolacieho súdu o tom, kto bol vlastníkom predmetných nehnuteľností, že patria do dedičstva nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Z vykonaných dôkazov nebolo možné dospieť k záveru o preukázanom vlastníctve D. a spôsobe nadobudnutia (§ 132 Občianskeho zákonníka).

Súd pri svojom rozhodnutí vychádza z dôkaznej povinnosti účastníkov a ich povinnosti tvrdenia, keď navrhovateľ musí poskytnúť tvrdenia , z ktorých je zrejmé na akom skutkovom základe uplatňuje svoje právo alebo záujem chránený zákonom. Už v návrhu na začatie konania má pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti a dôkazy, ktorých sa dovoláva. Ide o povinnosť tvrdenia, ktorá je nevyhnutnou podmienkou procesného dokazovania. Povinnosť tvrdenia je charakteristickým znakom prejednávacej zásady a účastník žiadajúci rozhodnutie musí tvrdiť právne relevantné skutočnosti dostatočne odôvodňujúce jeho návrh. V opačnom prípade nie je jasný predmet prejednávania a dokazovania. Povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť ukladá účastníkom konania § 101 ods. 1 O. s. p. tak, že sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti a že označia dôkazné prostriedky. V sporovom konaní je podstatný rozdiel v povinnosti tvrdenia u navrhovateľa a odporcu. Navrhovateľovi táto povinnosť vzniká už podaním samotného návrhu a odporcovi napr. keď iba popiera pravdivosť tvrdenia navrhovateľa alebo keď navrhuje zamietnutie jeho návrhu Zistenie pravdivosti tvrdenia účastníka predpokladá dokazovanie. Účastník je povinný označiť dôkazné prostriedky

o pravdivosti svojho tvrdenia, teda má dôkaznú povinnosť. Ak ten, koho zaťažuje, ju nesplní, má procesnú zodpovednosť a je povinný znášať nepriaznivé následky s tým spojené spočívajúce v tom, že jeho návrhu nebude vyhovené. Teda navrhovateľa zaťažuje dôkazné bremeno ohľadne všetkých tvrdení, ktorými svoj návrh odôvodňuje. Podľa názoru dovolacieho súdu si navrhovateľ v danej veci napriek námietkam odporcu 4/ nesplnil povinnosť tvrdenia a dôkaznej povinnosti k preukázaniu nadobudnutia vlastníckeho práva D. a následne M. k predmetným nehnuteľnostiam a tým splnenia predpokladov určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po neb. M..

Vychádzajúc z uvedeného, zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorým určil, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po neb. M., a tiež výrok, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania ako výrok súvisiaci (§ 243b ods. 1 O. s. p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.).

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Pokiaľ ide o dovolaními napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zamietnutý návrh navrhovateľa voči odporcom 1, 2, 3 dovolací súd vychádzal z toho, že odporcovia 1, 2, 3 neboli týmto výrokom negatívne dotknutí (nebolo rozhodnuté v ich neprospech), teda dovolanie je podané tými, ktorí na podanie dovolania nie sú subjektívne oprávnenými. Z toho dôvodu dovolací súd dovolanie odporcov 1, 2, 3 podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p. odmietol.

Výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktorými bol zamietnutý návrh na ustanovenie zástupcu JUDr. J., pripustená zmena návrhu, zrušený rozsudok súdu prvého stupňa (okrem výroku, ktorým bol zamietnutý návrh v prevyšujúcej časti) a odmietnuté odvolanie odporcov 1, 2, 3 proti výroku, ktorým bol návrh zamietnutý, i keď boli obsiahnuté v rozsudku, sú podľa § 167 ods. 1 O. s. p. svojou povahou uzneseniami, preto bolo treba prípustnosť dovolania proti nim posudzovať podľa tých zákonných ustanovení, ktoré vymedzujú prípustnosť dovolania proti uzneseniam.

Podľa § 239 O. s. p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 Ods. 1 O. s. p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O. s. p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 Ods. 2 písm. b/ O. s. p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Pretože v prejednávanej veci sú dovolaním napadnuté uznesenia nevykazujúce niektoré zo znakov vymenovaných v citovanom ustanovení § 239 O. s. p., nemožno prípustnosť dovolania proti nim z tohto ustanovenia vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania proti uvedeným uzneseniam podľa § 239 O. s. p. , ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení nezistil. Napokon dovolatelia vo svojom dovolaní ani žiadnu vadu v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. nenamietali. Pokiaľ v dovolaní argumentovali tvrdením, že odvolací súd rozhodol o zmene návrhu v rozpore s § 95 O. s. p. a pri zamietnutí návrhu na ustanovenia zástupcu neskúmal v akom rozsahu bolo plnomocenstvo pre JUDr. J. udelené, tieto tvrdenia procesnú vadu v zmysle § 237 O. s. p. nenapĺňajú. Posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu námietky odporcov treba považovať za dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. (rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci), ktorý je síce relevantným dôvodom dovolania , ale sám osebe prípustnosť dovolania podľa § 236 a nasl. O. s. p. nezakladá.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcov 1, 2, 3 aj v tejto časti ako aj dovolanie odporcu 4/ proti výroku ktorým bola pripustená zmena návrhu a zrušený rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný , odmietol.

Navrhovateľ bol vo vzťahu k odporcom 1, 2, 3 úspešný a vzniklo mu právo na náhradu trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. O. s. p a § 142 ods. 1 O. s. p.) Dovolací súd mu ich náhradu nepriznal , pretože nepodal návrh na rozhodnutie o trovách konania (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. s § 151 ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 29. januára 2008

Za správnosť vyhotovenia:

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu